

Hallintovaliokunnan kuuleminen
10.4.2025

Minna Ojanperä, johtava asiantuntija
EK Vihreä kasvu

Tuomas Ylitalo, asiantuntija
Yrittäjyys

Valtion aluehallinnon uudistaminen – EK:n pääviestit

Elinkeinoelämän keskusliitto

EK:n keskeiset näkemykset

- **EK pääosin kannattaa hallituksen esitystä, edellyttää ripeää toimeenpanoa**
  - Myös uuden valtion aluehallinnon rakennetta tukevia menettelyjä koskevat lakiesitykset olisi hyvä saada eduskunnan käsittelyyn, jotta luvitusuudistusten aikataulu toteutuu (1.1.2026)
- **Yhden luukun periaate ei täysin toteudu ympäristötehtävien jaon myötä** (LVV, Elinvoimakeskukset), mutta **suunta oikea**
- **Poikkeuksellinen järjestely yleistä etua valvovasta yksiköstä herättänyt kysymyksiä**
  - Selkeyden vuoksi **EK esittää tarkennuksia**:
    - Ehdotettu laki Lupa- ja valvontavirastosta, 4 § 4 mom.
    - Ehdotettu YSL 191 §, ehdotettu VL 15 luku, 2 §
- **EK esittää huolensa yrityspalveluiden tilanteesta jatkossa ja esittää, että yrityspalvelut ovat Elinvoimakeskusten ytimessä**

Mitä yritykset odottavat uudistukselta?

1. Käsittelyaikojen lyhenemistä, viranomaisten välisen koordinaation paranemista
2. Ennakoitavuutta – ei suuria tulkintaeroja, keskeisten ratkaisujen pysyvyyttä myös tuomioistuimissa
3. Sähköisen asioinnin laatua, asiakaslähtöisyyttä, riittävät resurssit
4. Alueellista läsnäoloa
5. Selkeyttä hallintorakenteisiin, jotka tukevat yritysten kasvua, uudistumista ja kansainvälistymistä

Miksi sujuva investointiluvitus on tärkeä tavoite juuri nyt?

Teema	Summa (M€)
Merituulivoima	98 230M€
Maatuulivoima	94 941M€
Vety	20 267M€
Siirtoverkko	15 797M€
Datakeskus	9 615M€
Akkuteknologiat	7 832M€
Biojalostamo	6 600M€
Metallien valmistus	6 145M€
Aurinkovoima	5 353M€
Lämpöpumput ja hukkalämpö	4 055M€
Energiavarasto	3 457M€
Lämmitys ja fossiilisten korvaaminen	3 493M€
Mineraalisektori	2 721M€
Biotuotteet	2 492M€
Muut	1 574M€
Kiertotalous	1 144M€
Ydinvoima	1 115M€
Hiilidioksidin talteenotto ja käsittely	901M€
Biokaasu	808M€
Logistiikkaterminaalit	445M€

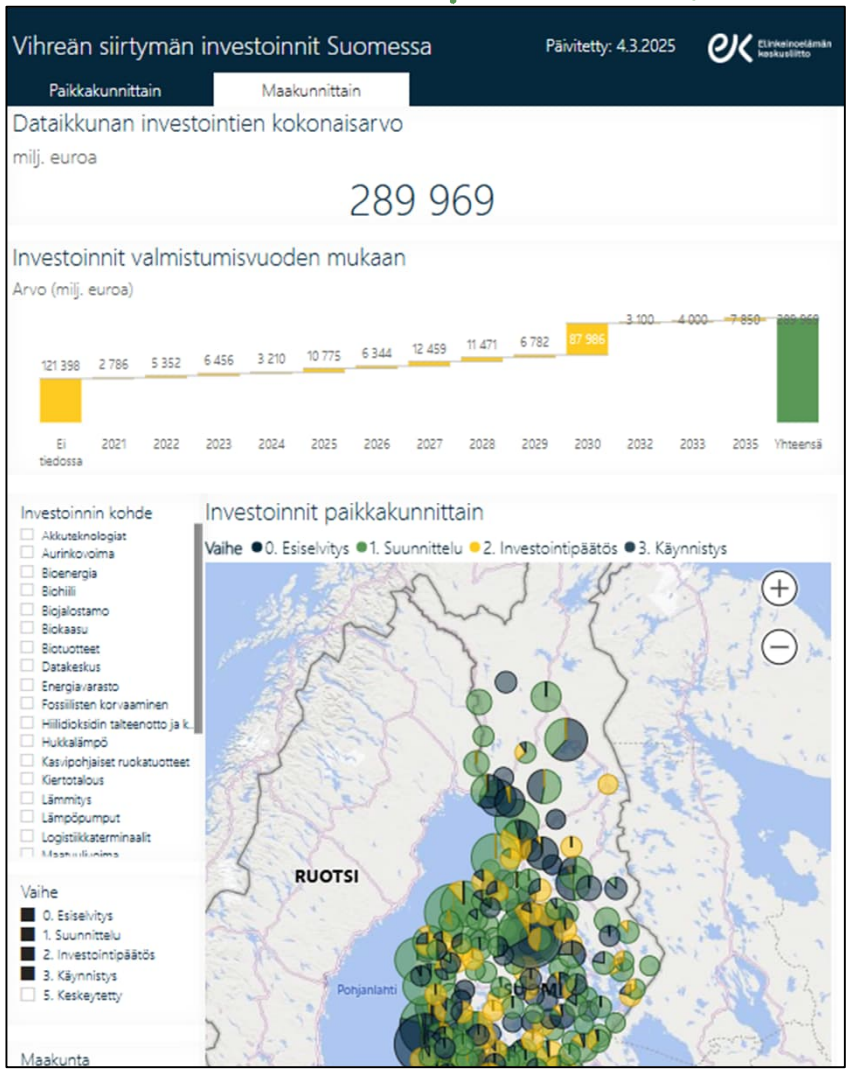

Lähde: EK:n vihreän siirtymän investointien dataikkuna

EK:n muutosehdotukset

- **Yleisen edun valvonta herättänyt kysymyksiä**
  - Erillinen yleisen ympäristöedun valvontayksikkö on poikkeuksellinen järjestely
  - Yleinen etu on joka tapauksessa olennainen osa viranomaisharkintaa ympäristöllisessä päätöksenteossa
  - Yleisen edun valvonta kulminoituu muutoksenhakuoikeuteen, pykälämuotoilut valitusperusteista keskeisessä roolissa
  - Ehdotetut valitusperusteet, kuten lain soveltamisalan merkittävät kysymykset, soveltamiskäytännön yhtenäisyys – eikö ole tuomioistuinten tehtävä?
- **Laki Lupa- ja valvontavirastosta, ehdotettu 4 § 4 mom:**
  - lisätään lain kohtaan maininta, että yksikkö voi käyttää valvontaoikeuttaan vain virastossa käsiteltävänä olevissa asioissa
  - lain kohdan perusteluissa mainittava, että yksikön valvontatehtävään ei kuulu vireillepano-oikeudet eivätkä aloiteoikeudet
  - päällekkäisyys aineellisen lainsäädännön kanssa varmistettava ja tarvittaessa poistettava

EK:n muutosehdotukset

Ympäristönsuojelulaki, ehdotettu 191 §

Lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvontayksiköllä on oikeus valittaa Lupa- ja valvontaviraston tekemästä päätöksestä, jos se on tarpeen ~~ympäristönsuojelun, luon-nonsuojelun tai muun näihin rinnastettavan~~ painavan yleisen edun turvaamiseksi.~~, lain soveltamisalaan liittyvien merkittävien oikeuskysymysten ratkaisemiseksi tai lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi~~

Vesilaki, 15 luku, ehdotettu 2 §

Muutosta Lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa hakea myös virastossa yleistä etua valvova yksikkö, jos se on tarpeen ~~ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun tai muun näihin rinnastettavan~~ painavan yleisen edun turvaamiseksi. ~~tai lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi painavan yleisen edun turvaamiseksi.~~

Valtion aluehallinnon uudistus, elinvoimakeskukset ja yritysten kasvu

TEHTÄVÄNÄ MENESTYVÄ SUOMI

Elinkeinoelämän keskusliitto

Lisää kasvua ja vientiä? Mittelstand-yritykset keskiöön

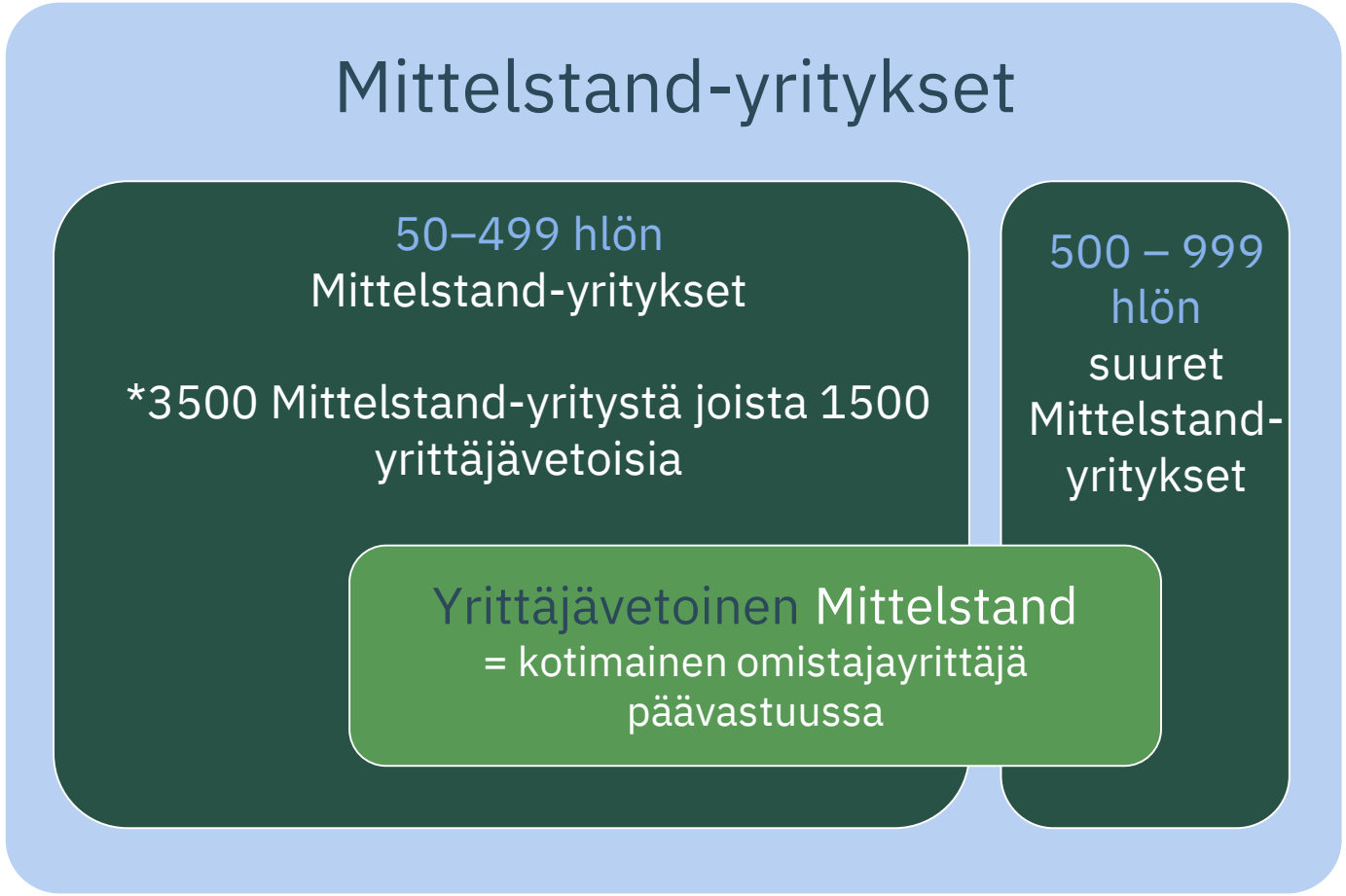

- Sana Mittelstand *[keskisuuri kokoluokka]* viittaa Saksaan, jossa perheomisteiset pk-yritykset ovat kasvaneet koko kansantalouden kivijalaksi ja vientiveturiksi.

- EK:n huomion ytimessä ovat eritoten ne **Mittelstandit, jotka ovat**
  a) yrittäjävetoisia
  b) kotimaisessa omistuksessa
  - Yrittäjävetoiset ovat muita pk-yrityksiä kasvuhakuisempia ja kiinni viennissä!
  - Sitoutuneet toimimaan Suomessa sukupolvesta toiseen, läpi vaikeittenkin suhdanteiden!

Julkiset yrityspalvelut – missä yhdistävä punainen lanka?

TEHTÄVÄNÄ MENESTYVÄ SUOMI

Elinkeinoelämän keskusliitto

VTV Tarkastuskertomus 5/2023: Julkisen yrityspalvelujärjestelmän toimivuus

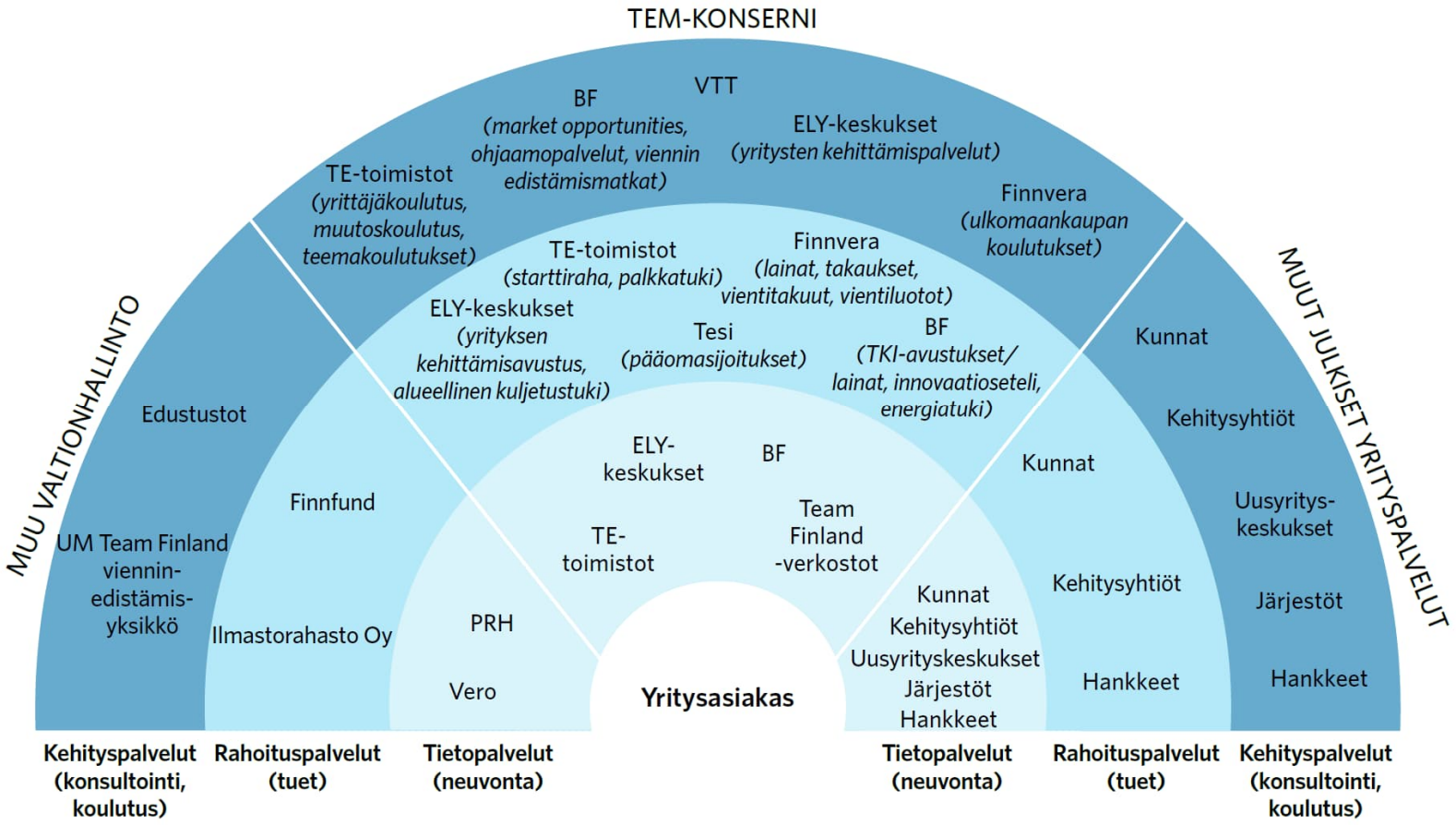

Tarkastuksen jälkiseurannassa tarkastusvirasto tulee selvittämään, mihin toimiin tarkastuskertomuksessa esitettyjen kannanottojen perusteella on ryhdytty. Jälkiseuranta tehdään vuonna 2026.

Tarkastusviraston suositukset

1.Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi yhteistyössä ulkoministeriön kanssa selkeyttää yrityspalvelujärjestelmää. Ministeriöiden välistä työnjakoa tulisi täsmentää ja palveluita tarjoavien organisaatioiden rooleja tulisi selkeyttää. Järjestelmää selkeytettäessä tulisi turvata yrityksille tärkeä palvelujen ennustettavuus ja jatkuvuus.

2.Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi kehittää sellaisia toiminnan mittareita, jotka tukevat eri toimijoista muodostuvan kokonaisuuden tuloksellisuutta paremmin.

3. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi kehittää asiakastietojärjestelmien käytettävyyttä niin, että toimijoiden välinen tiedonvaihto yhdenmukaistuu sekä asiakastiedon laatu ja hyödynnettävyys paranevat.

4. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi virtaviivaistaa ohjausta esimerkiksi siten, että palvelujärjestelmän ohjaus työ- ja elinkeinoministeriössä keskitetään yhdelle osastolle.

Julkisten toimijoiden rahoitus yrityksille

● = Vientiin ja kansainvälistymiseen kohdistuva rahoitus | **A**= avustus, **O**= oman pääoman ehtoinen, **T**= takaus, **V**= vieraan pääoman ehtoinen

Ohjesivulle klikkaamalla rahoitusinstrumenttia

	ALKUVAIHE	TKI-TOIMINTA	KASVUVAIHE	Myönnetty rahoitus, 2023
FINNVERA	Alkutakaus (T) Finnvera-laina (V)	Digitalisaatio ja innovaatiolaina (V) Ilmasto ja ympäristölaina (V) Ympäristötakaus (T)	Pk-takaus (T) Finnvera-takaus (T) Yrittäjälaina (V) ● Kansainvälistymistakaus (T) ● Kasvulaina (V) ● Kansainvälistymislaina (V) ● Joukkovelkakirjarahoitus (V) ● Vientitakaus (T) ● Vientiluotto ostajalle (V) ● Vekselirahoitus (V) ● LRS-takaus (T) Laina mikroyritysten kasvuun (L) Siltarahoitus (L)	**1938 milj. €** (1139 milj. €, 2022) Lainat 55 % Takaukset 37 % Vientitakaukset 8 % Sis. kotimaan rahoitus, pl. vientitakuut ja muut erityistakaukset.
BUSINESS FINLAND	● NIY-rahoitus (A) ● Innovaatioseteli (A) ● Tempo-rahoitus (A)	● Into-rahoitus (A) ● T&K ja pilotointi rahoitus (A,V) ● Veturiyritysten rahoitus (A) ● Co-Innovation rahoitus (A) ● Laivanrakennuksen innovaatiotuki (A) ● Valmistelurahoitus (A) Energiatuki (A)	● Talent-rahoitus (A) ● Group Explorer (A) ● Market Explorer (A) ● Exhibition Explorer (A) ● AV-tuotantokannustin (A)	**726 milj. €** (826 milj. €, 2022) Avustukset 62 % Lainat 20 % Tutkimusrahoitus 18 %
Tesi	● Venture Capital sijoitukset (O)		● Kasvusijoitukset (O) ● Teolliset sijoitukset (O)	**235 milj. €** (297 milj. €, 2022) Tehdyt sijoitukset ja sijoitussitoumukset
ELY-keskus	Maaseudun yritystuet (A)	● Yrityksen kehittämisavustus (A)	RekryKoulutus-rahoitus (A)	**175,6 milj. €** **n/a** Yrityksen kehittämisavustus Muut
EU-rahoitus		MSCA-toimet (A) Euroopan puolustusrahasto (A) Verkkojen Eurooppa (A,V) Hiili- ja terästutkimusrahasto (A) Life-ohjelma (A)	● EIC-Acceleration-rahoitus (A,O) Innovaatiorahasto (A) EIP:n suora rahoitus (V) Digitaalinen Eurooppa (A) ● Sisämarkkinaohjelma (A) ● Luova Eurooppa (A)	**n/a**

Huom. Osa rahoitusinstrumenteista voi soveltua moneen eri vaiheeseen. Toimijoilla voi olla myös listauksessa mainitsemattomia rahoitusinstrumentteja. Aikaisemmin toimineen Ilmastorahaston (rahoituspäätösten volyymi 54 milj. € vuonna 2023) toiminta lakkaa vuonna 2024 kokonaisuudessaan.

Päivitetty 1.10.2024

EK on tunnistanut seuraavat 10 tavoitetta, joiden suuntaan julkisia vienninedistämispalveluita ja Team Finlandin koneistoa olisi tärkeää kehittää:

1 **RIITTÄVÄT RESURSSIT**
Vienninedistämisen resurssit tulisi nostaa pitkäjännitteisellä työllä kilpailijamaiden tasolle. Tänään olemme kaukana siitä.

2 **TARVE FOKUSOIDA**
Resurssiniukkuuden myötä markkinoita on kyettävä priorisoimaan ja palveluita fokusoimaan. Palveluita on suunnattava erityisesti kasvu- ja kansainvälistymiskykyisille ja -haluisille yrityksille vaikuttavuuden vahvistamiseksi.

3 **MONIPUOLINEN OSAAMINEN**
Yritysten vientiä tukevien palveluiden laatu syntyy erityisesti kohdemaassa toimivien asiantuntijoiden maa- ja markkinaosaamisesta sekä paikallisista verkostoista.

4 **YHTEISET TAVOITTEET, SELKEÄ JOHTAMINEN JA VASTUUT**
Kaikilla Team Finland -toimijoilla ja -kumppaneilla on oltava yhteinen käsitys toiminnan tavoitteista, johtamisesta ja vastuista.

5 **KYSYNTÄÄN VASTAAVA TARJONTA**
Olennaista on tunnistaa paikallinen markkinatarve ja kysyntä erilaisille kaupallisille ratkaisuille, minkä jälkeen Suomesta on löydettävä nopeasti ja joustavasti oikeanlaista yritystarjontaa.

6 **SELVÄ PALVELUPOLKU**
Maakunnasta maailmalle -palvelupolkua on selkiytettävä ja parannettava. Yritykset arvostavat asiakaskohtaista palvelua yleisen ”yhden luukun palvelun” sijasta.

7 **KASVUYRITYSTEN ERITYISTARPEET**
Suurten ja pienempien yritysten tarpeet ovat usein erilaisia ja Team Finlandin on vastattava molempiin. Viennin ja vientiyritysten määrä saadaan kasvuun, jos onnistumme hallitusohjelman mukaisesti kaksinkertaistamaan Mittelstand-yritysten määrän vuoteen 2030 mennessä.

8 **RIPEÄ REAKTIOKYKY**
Parannetaan Team Finland -verkoston kykyä vastata nopeasti uusiin tilanteisiin ja tarpeisiin sekä luodaan tätä varten ennalta määritellyt menettelytavat.

9 **KUMPPANUUS ELINKEINOELÄMÄN KANSSA**
Yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa on tiivistettävä Team Finland -toiminnan kaikilla tasoilla.

10 **TOIMINTAKYKY MUUTOSTEN KESKELLÄ**
Vienninedistämisen kokonaisuus on säilytettävä jatkuvasti täysin toimintakykyisenä. Kehittämistyötä on tehtävä kiinteänä osana yrityspalveluiden kokonaisuutta ja yhteys TEM-konserniin säilytettävä.

Elinvoimakeskukset yrityspalveluiden ytimeen

TEHTÄVÄNÄ MENESTYVÄ SUOMI

Elinkeinoelämän keskusliitto

Siilomainen valmistelu jatkuu – kuka katsoo kokonaisuuden perään?

TF-verkoston muita toimijoita, kuten Business Finland, Finnvera yms.

”Elinvoimakeskukset edistävät elinvoimaa. ***Elinvoimalla tarkoitetaan tässä laissa kokonaisuutta, joka kuvaa alueen ja sen elinkeinotoiminnan kestävää kasvua ja puhdasta siirtymää, uudistumista ja kilpailukykyä sekä yrittäjyyden toimintaedellytyksiä****, ruuantuotannon ja muun elinkeinotoiminnan kannattavuutta ja toimivia liikenneyhteyksiä, luonnonvarojen kestävää käyttöä, luonnon monimuotoisuutta ja ympäristön hyvää tilaa, huoltovarmuutta ja turvallisuutta, työvoiman osaamista, työllisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia sekä muita alueen vetovoimaa lisääviä tekijöitä.”*

Mitä elinvoimakeskuksilla tavoitellaan, ketkä ovat sen asiakkaita ja miten tätä kaikkea toimintaa mitataan?

Kuten ennen?

Työvoimapalvelut?

Kasvu ja kansainvälistyminen?

1 §

Elinvoimakeskusten asema ja toiminta-ajatus

Monialaisia erikseen säädettyjä kehittämis-, rahoitus- ja toimeenpanotehtäviä varten ovat valtion aluehallintoon kuuluvat elinvoimakeskukset. Elinvoimakeskukset kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan.
Elinvoimakeskukset edistävät elinvoimaa. Elinvoimalla tarkoitetaan tässä laissa kokonaisuutta, joka kuvaa alueen ja sen elinkeinotoiminnan kestävää kasvua ja puhdasta siirtymää, uudistumista ja kilpailukykyä sekä yrittäjyyden toimintaedellytyksiä, ruuantuotannon ja muun elinkeinotoiminnan kannattavuutta ja toimivia liikenneyhteyksiä, luonnonvarojen kestävää käyttöä, luonnon monimuotoisuutta ja ympäristön hyvää tilaa, huoltovarmuutta ja turvallisuutta, työvoiman osaamista, työllisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia sekä muita alueen vetovoimaa lisääviä tekijöitä.

Elinvoimakeskukset toimivat asiakaslähtöisesti, digitalisaatiota hyödyntäen ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

2 §

Elinvoimakeskusten tehtäväryhmät ja tehtävät

Elinvoimakeskukset hoitavat niille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavissa tehtäväryhmissä:
1) alueellisen työllisyyden, osaavan työvoiman saatavuuden sekä kulttuurin edistäminen;
2) maa- ja puutarhatalous, maaseudun kehittäminen, kala- ja porotalous, elintarvikkeet, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu, luonnonmukainen tuotanto, eläinten terveys ja hyvinvointi, kasvinterveys sekä vesitalous;
3) liikennejärjestelmän toimivuus ja kestävyys, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot sekä maanteiden pito;
4) yritystoiminnan kestävä kasvu, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, kansainvälistyminen ja kilpailukyky sekä energiantuotanto;
5) työperusteinen maahanmuutto, maahanmuuttajien kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistäminen;
6) luonnon monimuotoisuuden hyvän tilan edistäminen sekä kulttuuriympäristön hoito, vesien ja meren hyvän tilan edistäminen, alueidenkäytön ja ilmastotyön edistäminen sekä ympäristökasvatus;
7) eräät tässä momentissa mainittuihin tehtäväryhmiin liittyvät Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävän toimielimen toimeenpanotehtävät sekä 2 kohdassa mainittuihin tehtäväryhmiin liittyvät Euroopan maatalouden tukirahaston ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tukien toimeenpanotehtävät sekä delegoidut maksajavirastotehtävät.
Elinvoimakeskusten tehtävänä on lisäksi:
1) alueiden kehittäminen, yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen, yritystoimintaa edistävä neuvonta, palveluohjaus ja verkostotyö sekä työelämän laadun edistäminen;
2) tuottaa ja jakaa ympäristöä koskevaa tietoa, parantaa ympäristötietoutta sekä edistää ympäristöhankkeiden toteuttamista ja toteuttaa ympäristöhankkeita;
3) valvoa yleistä etua kalatalousasioissa ja sille laeissa hoidettaviksi säädetyissä vesitalousasioissa, huolehtia valtion vesitaloudellisista luvista ja yksityisoikeudellisista sopimuksista ja valtion vesistörakenteista sekä edistää maa- ja metsätalouden vesienhallintaa.
Elinvoimakeskusten muista kuin 1 momentissa mainituista tehtävistä säädetään erikseen.
Elinvoimakeskusten 2 momentissa tarkoitetuista muista kuin yleisen edun valvonnan tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Sisällysluettelo
3.4.2003/262

16 § - Puolustusministeriön toimiala
17 § - Valtiovarainministeriön toimiala
18 § - Opetus- ja kulttuuriministeriön toimiala
19 § - Maa- ja metsätalousministeriön toimiala
20 § - Liikenne- ja viestintäministeriön toimiala
21 § - Työ- ja elinkeinoministeriön toimiala
22 § - Sosiaali- ja terveysministeriön toimiala
23 §
24 § - Ympäristöministeriön toimiala

* Valtioneuvoston ohjesääntö (3.4.2003/262)

Elinvoimakeskukset ja elinvoiman vahvistaminen – EK:n näkökulmia

- **Esitys kunnianhimoton elinvoiman kehittäjänä:** yritysvetoisen kasvun tilannekuvaa ei ole sisäistetty riittävästi
- **Elinvoima mielletään kaikkena ’maan ja taivaan väliltä’:** tuoko mitään lisää yrityspalvelurooliin rakenne- yms. rahojen jakoapparaattina säilymisen ohella…
- **Painopiste väärä:** elinvoimakeskuksista vaikutetaan rakentavan työllisyysalueiden tukiorganisaatiota (myös työelämän laadun kehittäjänä ja tässä myös BF:ää voimistaen…)
- **Joitakin tukifunktioita voidaan ajatella:** (esim. tiedonkeruu, työperäisen maahanmuuton tuki), mutta tämä ei saa viedä pois painetta työllisyysalueiden kehittämiseltä tai hämärtää kuntien vastuuta (niillä valta)
- **Tuottavuutta kasvattavat tehokkaat toimintatavat sivuosassa:** (digi, digi, digi ja KasvuCRM)

Elinvoimakeskusten ja työllisyysalueiden välinen suhde

- **Elinvoimakeskusten osalta tulee valmistelussa varmistaa yhteistyön eri muodot ja se, ettei synny turhaa päällekkäistä työtä muiden toimijoiden, kuten työllisyysalueiden ja Business Finlandin kanssa.**
- Jos työllisyysalueet eivät kykene täyttämään tehtäviään riittävällä tavalla, on ensisijaisesti niiden rakenteita muutettava esimerkiksi alueiden määrää vähentämällä. Jos elinvoimakeskuksille haetaan roolia kunnallistettujen työvoimapalveluiden osalta, tulee niille antaa myös tosiasiallista ohjauskykyä. Työvoimapalveluiden uudistuksen korjaustoimien käynnistämisestä tulee päättää jo vuonna 2026.
- **EK pitää tärkeänä, että työllisyysalueet kantavat itse aidosti vastuun kuntien itselleen haluamista tehtävistään. Elinvoimakeskuksille tai KEHA-keskukselle kaavailtujen työllisyysalueita tukevien palveluiden pitää olla hyvin rajattuja, eivätkä ne saa hämärtää työllisyyspalveluiden kehittämisen vastuita.**

Yhteenveto: EK:n päätavoitteita elinvoima- ja kasvupalveluiden osalta

- Sujuvat palvelut ’maakunnista maailmalle’ tukien kasvua ja kansainvälistymistä. Kuka katsoo kokonaisuuden perään?
- Yrityspalvelut nostettava kehittämistoimien keskiöön – painopiste oltava yritysten kasvun, kilpailukyvyn ja kansainvälistymisen edistämisessä.
- Miten asioita tehdään jatkossa entistä tehokkaammin, asiakkaat paremmin huomioiden ja miten digitalisaatiota hyödynnetään aiempaa tehokkaammin?
- Päällekkäisyyksien välttäminen – selkeä tehtäväjako ja yhteistyö, jotta palvelut ovat tehokkaita ja asiakaslähtöisiä.
- Mittelstandit ja pk-yritysten aktivointi keskiössä.

Kiitos!